Hatodik évfolyam. 29-dik szám. Kolozsvártt, 1876 vasárnap február 6.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . 16 frt.
Félévre . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjeleni mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési dijak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. rodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitatér 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1. emelet.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás: Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„KELET"

politiki és közgazdasági napilap

1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet" előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . . 8 frt
Negyedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerűbben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendő.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet" kiadója.

A temetésről.

Budapest, febr. 3.

△ A pillanat nyomasztó hatása alatt elszorult [illegible]ebellel irom e sorokat.

Mégegyszer utoljára járultunk a ravatal elé. Még egyszer utoljára elborultunk a megszentelt hamvak előtt, hogy aztán örökre megváljunk tőle — Deák Ferencztől.

S mégis — a végső búcsú, az örök válás, a helyett, hogy lesujtott volna: fölemelő hatással volt mindnyájunkra...

A temetés részleteinek fölsorolása nem e pillanat feladata és méltó tárgya. E nap nem irheti a külsőségek föltüntetését.

Sem az akadémia lépcső-házának ünnepélyes dísze; sem a főbb személyek jelenléte; nem az egyik nagy halottas kocsit szinültig megtöltő szebbnél szebb koszoruk özöne és pompája, hanem az a szellem teszi napot Magyarország történelmében páratlanná, melyben a Felségek és a nemzet szíve egybedobbant, a midőn a főváros és az egész ország egy lélektől lelkesült; a midőn a Lajtha két partján lakó népek könyüi egy közös sirba omoltak.

És épen ez a mai nap leglélekemelőbb mozzanata, hogy nem csak a magyar nemzetet ébreszté öntudatára annak az elévülhetlen kincsnek, hogy „ő a miénk volt!" hanem, mintegy a mult látományai általa jövő számára fölvarázsolá az erős meggyőződést, hogy Deák Ferencz szellemének való tartalma, az ő alkotásának lényege az az erős gyűrű, mely a tront s a nemzetet, mely Magyarországot és a Lajthán túli tartományokat a béke olajágának árnyékában egyesitheti.

A ház elnöke, ki állásánál fogva a képviselőház részéről a gyászbeszéd megtartásával volt megbizva s e tisztében inkább mint krónikás, hogysem mint a való nagyság által föllelkesült rokon-lélek szólott volna, a mai nap e nevezetes momentumát nem tartá szükségesnek bár pár szóban érinteni, sem fölemliteni az osztrák törvényhozás küldöttségének jelenlétét, az általuk a ravatalra tett szép babér-koszorut — pedig a babér-koszoru nem csak Deák Ferenczet, hanem és főkép ama nagy alkotást illeté, mely lehetővé, mely erkölcsi kényszerüséggé tette, hogy az osztrák törvényhozás küldöttsége egy magyar polgár gyászravatalánál megjelenjék.

Im e hamvak nemcsak a vérrokonokat, hanem az oly soká és sokszor véres, vagy titkos ellenségeket birta egybehozni — s épp ugy, mint egykor, midőn még az alkotó szellem porházát alkoták: ismét Európa számottevő nemzetei sorába helyezék e népet a magyart — visszaadva magunknak magunkat, a trónnak egy hű nemzetet, a emberiségnek egy számbavehető, egy számba veendő tényezőt, mely élni tud, mert élni akar s melynek méhe e világtörténelmi egyént birta egy emberiségnek ajándékozni.

Nem könnyezni gyültek ma Magyarország fővárosába a felségek képviselői, József főherczeg és Coburg herczeg nejökkel, a törvényhatóságok, egyletek és intézetek küldöttei s annyi és annyi egyes, kit szive nem hagyott otthon pihenni — hanem a diadalünnep diszében való részvétel végett, a polgár, az ember ünnepélyének napjára.

A köny talán felszökkent a szembe, de azt visszafojtók, nehogy e drága kincs, melylyel Deáknak áldozánk, a földre, a porba hulljon. E drága gyöngyöket szivünkben kelle felfognunk, hogy talizmánunkkul szolgáljanak életünk végéig . . .

S e talizmánt meg is őrizzük. Deák nem az érczből formált oszlopok képeiben, hanem a nemzet szivében biztositá magának az örök életet.

S épen ez a mai nap vigasztalása, hogy a nemzet fölbirt emelkedni, önmagát becsülve meg, oda, hogy ily emléket emelhetett már a temetés napján.

A temetés.

Az akadémia csarnokában.

Már 9 óra óta özönlött az akadémiai paleta hármas kapuzatán a csarnokba az ország legelőkelőbbjeinek, legkiválóbb fiainak, testületeinek és küldöttségeinek gyászoló tömege.

A kapuhoz a lánczképen 6 öl széles utcza vezetett, a roppant számu közönség élő falat képez a rendőrsgé és katonaság rendfenntartó vonala mögött.

A ravatalon a koporsó most ékitményeitől megfosztottan, annál meghatóbban áll; a sötét érczen, mely még van aranyozva, csak egyetlen koszoru diszelg Deák Ferencz feje fölött, a legdrágább koszoruk: a király és királyné kaméliái.

A koporsó lábainál maradt 13 koszoru közt ott voltak balra a szabadelvü párté, József főherczegé, a képviselőházé. Zalamegyéé, Budapest fővárosé; jobbra a pesti kegyesrendüeké, Coburg herczegnőé, az orsz. képviselők nejeié. A koszoruk közé 11 órakor Rechbauer, a birodalmi tanács küldötte, cserkoszorut tett le.

Még a ravatal földét vette csak körül néhány koszoru. A többi egy második halottas kocsit foglalt el teljesen s állott az akadémia udvarán, hogy a menetben a nagy halott koporsója előtt haladjon a temetőbe. A koporsó körül számtalan gyertya lobogott, elől, a koporsó lábánál két fáklya lángolt, ezek közt fekete térdeplő, három fekete támlány a herczegprimás és a két segédlő főpap részére. Fejtől két kandelaber számos lángja vetett fényt a fekete falakra.

A féltizenegykor jött főherczegi családdal jöttek idősb Coburg és ifjabb Coburg herczeg, ennek fenséges neje, Bethlen Vilma és még egy udvarhölgy társaságában. A consulatusokat képviselte a belga consul, német, görög, török, olasz consulok teljes diszben.

Háromnegyed 11-kor jelent meg gr. Zichy V. által bevezetve a birodalmi tanács és lengyel klub küldöttsége. A gyászszemelyzet ugyanazazon sorrendben foglalt helyet a mint az lapunk tegnapi számában előre jelezve volt. A ravatal körül az osztrák alsóházból jelen volt Dumba, Rechbauer és Suess; a felsőházból Trautmansdorf gróf, gróf Wilczek, herczeg Liechtenstein és herczeg Schönborn; a lengyel klub részéről Smolka, Czarkewszky és Kozlovicz mind lengyel nemzeti diszben a felső lépcsőzeten foglalva helyet.

Körültök a felső folyosón foglaltak helyet a magyar alsó- és felsőház tagjai, legtöbbnyire magyar gyászviseletekben, lentebb pedig a ministeriumok.

A ravatalt magában foglaló terem oly telve volt a küldöttségek és a gyásztisztességtételre megjelent kiváló férfiaival és kitünőségeivel nemcsak hazánknak, de a szomszéd álamnak és külföldnek is, hogy teljes és hü képét adni róla, kik mikor jelentek meg és hol foglaltak helyet, a legapróbb részletekig lehetetlen. De minden ember egy-egy nevezetes részét képviselte a hazának vagy valamely nagy intézménynek, erkölcsi testületnek, melyekre mind kihatott a közös halottnak nagy szelleme. Ott voltak Jekelfalusy és Nedeczky honvéd egyenruhában, a 48-ki honvédek polgári egyenruhában, ott a papi méltóságok vallásküönbség nélkül, Ivacskovich patriarcha, görög keleti főpapok, Török Pál superintendens; ott a bécsi egyetem 24 ifjuból álló küldöttsége.

A gyászszertartás háromnegyed tizenegy után vette kezdetét, midőn a hátsó lépcsőzet felől megjelent Simor herczegprimás és a celebrálásban segédkező főpapi kisérete. — A koporsó lábainál állottak meg fényes gyászornátusban: Simor herczegprimást selyem, aranynyal dusan áttört palást takarta, mint szintén a többi főpapot; fejét belül fekete, kivül aranynyal lepett süveg födte, mely impozáns képet nyujtott a többi fehér, fekete és aranynyal boritott főpapi süvegek és palástokkal együtt. A primás jobbján Zalka győri, balra Kovács pécsi püspök segédkezett s kiséretében volt Samassa egri érsek, Ipolyi beszterczebányai, Császka szepesi püspök, Németh József csanádi püspökhelyettes, Szanoczer szathmári kanonok, Székács József, Kolozsvárról az unitárius egyház küldöttsége, három görög keleti zárdafőnök (kaluger), az óbudai hitközség főrabbija és több főrabbi. Ékkövekkel kirakott mithrájával, keleti fényben tünt ki a nagyváradi görög püspök Olteanu János s jelenvolt Ivacskovics szerb metropolita is.

Meghatottan áll a gyászoló ország a ravatal körül, fedetlen fővel a diszöltözetüek és katonai méltóságok is. Tizenegykor kezdé a szertartást a herczegprimás, az énekkar megzendité a gyászéneket: „Requiem aeternam dona ei Domine", — azután a herczegprimás beszentelé a koporsót féltizenkettőkor.

Ekkor Ghyczy hallható csengő hangon kezdett beszélni.

Ghyczy beszéde.

Tisztelt gyászoló közgyülekezet! Tizenöt évvel ezelőtt, mint az 1861-ki [illegible] gyülés képviselő házának elnöke, e haza két nagy polgárának hült tetemeit kisértem sirjokba. Csak neveiket: Palóczy Lászlót és Teleki Lászlót kell emlitenem, hogy megtalálják önök hazafias tetteiknek hosszu jegyzékét évkönyveinknek lapjain.

S most megujult szomoru hivatásom, midőn a haza azon polgárának ravatala előtt állok, a ki a legnagyobbak egyike volt azon nagyok között, kiket történelmünk évlapjai felmutathatnak. Nem lehet feladatom e nagy férfiu életének rajzát adni, összes tevékenységének történetét elmondani. Magyarország negyvenéves történetét kellene elmondanom, ha ezt tenni karnám.

A nehéz feladat, mely e pillanatban reám sulyosodott, abból áll, hogy gyenge szavammal egy nagy nemzet fájdalmát tolmácsoljam azon nagy veszteség felett, mely azt e nagy fiának halálával sujtotta.

De hol veszek saját keserüséggel telt keblemben szavakat e veszteség feletti fájdalom ecsetelésére? Ha meg kell, a mint meg kell ez alkalommal ezt kisértenem, csak egy móddal: e boldogult nagy férfiu érdemei egy részének jelzésével kisérelhetem meg.

Hajnalhasadta előtt fényesen világitanak az égen a csillagok; de fényök a nap felkeltével nem szünik meg, csak eltünik szemeink elől. Igy vagyunk gyakran azon érdemekkel, melyeket nagy férfiak az emberiség javának előmozditása körül, az emberi tevékenység ezen véghetetlen terén, hosszu évek lefolyása alatt szereznek maguknak. Tisztelettel, bámulattal, hálával tölti el keblünket egy nagy tettnek, egy remek-műnek, egy nagy találmánynak szemlélete azok iránt, kik azt létesitették s ezen érzés élénksége mintegy homályt vetve azon férfiaknak korábbi, nem kevésbbé nagy, de nem annyira feltünő, nem annyira rögtön eredményes cselekedeteire, képes egy időre legalább, azokra a feledékenység fátyolát boritni. Pedig az emberek ugy, mint a nemzetek élete, szakadatlan, folytonos, elmerem mondani, logikai lánczolata az okok és következéseknek. Nagy tettek és nagy müvek nem egy napnak szüleményei; sok egyébnek kell megelőzni azokat, hogy létesitésök lehetséges legyen.

Az 1867-iki kiegyezés, melyet az örökké nevezetes husvéti czikkel kezdeményezett s államférfiui bölcsességgel minden akadály daczára keresztülvitt, kétségkivül legnagyobb tette Deák Ferencznek. De sok egyébnek, sok és nagy érdemeknek kellett ezt megelőzniök, és oly sulyt kölcsönözniök az egyszerü magánpolgár szavának, hogy ezen, történelmünkben korszakot alkotó és e nagy monarchia belügyeinek rendezésében oly nagy jelentőségüvé vált esemény általa létesittethessék.

Az 1832. deczember 16-án kezdődött és 1836 május 2-án végződött országgyülés volt az, mely megkezdette letenni állami nagy átalakulásunk alapjait. Ezen országgyülésen, 43 esztendővel ezelőtt 1833. május 1-én, lépett fel Deák Ferencz, mint Zalamegye követe legelőször a nyilvánosság pályáján s részt vett azon országgyülés egész folyamában. Első felléptével mindjárt az országgyülés vezérei között foglalt helyet, és csakhamar annak szellemi vezére lett. S nem hozatott ezen országgyülés alatt törvény, mely magán nem viselné szellemi fenségének mely belátásának, s mint a következmények utóbb minden kétségen kivül helyezték, nagy állami átalakulásunk öntudatos előkészitésének, kezdeményezésének, nyomait. Ezen országgyülés szabályozta az urbéri viszonyokat, s az e szabályozással karöltve járó országos tanácskozások ezen viszonyok tarthatlanságát tüntetvén fel, nagyban előmozditották azoknak egy későbbi nagyszerü kezdeményezés folytán, rövid 12 év mulva történt végleges megszüntetését. Ezen országgyülés alkotott törvényt a tagositásról és összesitésről, s ezen törvények már eddig is országunk nagy részében megváltoztatták földünk alakját. Virágzó gazdaságokat létesitettek kopár pusztaságok területén; nagy mérvben jövedelmezőbbé tették földünket; ez országgyülés alkotott legelőször törvényt az ország közjavát és kereskedését előmozditó magánvállalatokról és ezen szükkörü kezdeményezésből időnek jártával vizi és vasutaink, megengedem sokban téves, de egészben és következményeiben nagyszerü rendszere fejlődött ki.

Ezen országgyülésen az I. Ferdinand magyar királyi czime iránt támadt kérdések alkalmat szolgáltatván a [illegible] viszonynak megfontolására, mely köztünk és ő Felsége többi országai között, időnek jártával, törvényeink ellenére keletkezett; felébresztették és felelevenitették a nemzetben elévülhetlen jogainak már csaknem enyészni kezdő öntudatát és ismeretét; ellenállhatlan törekvést ébresztettek fel e jogok visszaszerzésére és igy hosszu, nehéz küzdelmek után első kiindulási pontjául szolgáltak azon közjogi alapnak, mely jelenleg felséges urunk államai között létezik.

Ezen országgyülés alkotott törvényt az ingatlanoknak birói marasztalás esetében birói zálogadás helyett árverezés utján eladásáról s bármely igénytelennek, bármennyire tisztán magánérdekünek látszassék ezen törvény, mégis egy maga elég volt arra, hogy necsak megingassa, hanem a belőle mellőzhetlenül kifejlődő következések ellenálhatlan erejével átalakitsa közigazgatási rendszerünk, alkotmányunk, társadalmi életünk alapját.

Ezen törvény ugyanis ingóvá tevén a földbirtokot, ingataggá tette a hitelre szorult öszszes birtokokat, s ez és egyéb okok és események hozzájárulása időjártával elkerülhetetlenné tette, mindenesetre pedig nagyban előmozditotta az általános birtokképesség kimondását, az ősiség eltörlését, a hiteltörvényeket, a közös teherviselést, a jogegyenlőséget, és a népviseletre alapitá az alkotmányt.

Csakhamar meg is történt, minek ezen kezdeményezés után okvetlenül megtörténnie kellett.

Rövid 4 év mulva, a harminczhatodik esztendei országgyülés bezárása után és pedig Deák Ferencznek csaknem kizárólagos közremüködésével meg lett alkotva a váltótörvény. Négy ujabb év mulva ki lett mondva az általános birtok- és hivatalképesség és ismét 4 rövid ujabb év mulva, akkor már rohamosan elősegitve más nagy események által életbe lépett a közös teherviselés, a jogegyenlőség, a népképviseletre alapitott parlamenti kormány.

Azon törvényeknek kezdeményezésében és megalkotásában, melyekkel az 1836—40 esztendei országgyülések nagy állami átalakulásokat megkezdették, nagy része volt mindenesetre a haza sok más jeles és nagy polgárainak, de senkinek nagyobb része nem volt mint ezen országgyülés szellemi vezérének, Deák Ferencznek. Ő mély belátásával, lángeszének világánál hamar belátta ezen törvények nagy fontosságát, messzeható horderejét, elutasithatlan következményeit, s áthatva a szabadság, alkotmányosság és jogegyenlőég magasztos eszméitől, jobban ismerve, mint bárki más, az ország jogait. és a korona s nemzet érdekeit mindig szerencsésen tudván egyesiteni, az örök igazság szent szavának hirdetésével megnyerte e pályatársainak meggyőződését, bölcs tapintatával és közbenjárásával kiegyenlitette, vagy ha ezt nem teheté, érveinek sulyával legyőzé az ellentétes nézeteket, s jellemének szeplőtelen tisztaságával, törekvésének önzetlenségével szándékainak becsületességével ellenfeleinek táborában is általános bizalmat ébresztvén maga iránt, ő volt az, ki kétes nehéz helyzetekben megtalálta az utat, mely követendő volt, és kő vetve sikerre vezetett.

Az 1843-ki országgyülésben Deák Ferencz nem vett részt; mert megyéjének az ő nézeteivel az adó tárgyában hozott ellenkező utasitásával abban részt vehetni nem vélt. Elmaradása ellenkezett az egész nemzet ohajával; de ujabb bizonyitéka volt Deák meggyőződései őszinteségének, jelleme szilárdságának s ujabb bizonyitéka egyszersmind azon magas állásnak, melyet e férfiu már akkor a közügyek terén elfoglalt, mert elmaradásával s erről már magam is bizonyságot tehetek, a vezéri szellem hiányozván, a 43-ik esztendei országgyülés mindazon nagyszerü törekvések mellett, melyekkel folytonosan foglalkozott, csaknem eredménytelenül oszlott szét.

Az 1847-ik esztendei országgyülés kezdetén Deák Ferencz betegség által gátolva, nem jelenhetett meg; de megjelent azonnal, midőn megindult azon nagy nemzeti mozgalom, midőn e mozgalom vezetői között foglalt helyet az első ministeriumban.

Szava a régen elfojtott szenvedélyek heves kitörései között, a fegyverek zajában elhangzott ugyan; de tanácsainak bölcsesége a beállott következmények által sokban igazoltatott.

Midőn azután a nyomás, mely az 50-es években e hazára nehezedett, saját sulyának [illegible] országgyülésen a politikai müködésnek némi tere nyilt: Deák Ferencz volt ismét az, ki ezen országgyülés végén, az általa szerkesztett remek feliratban a legnyomatékosabb érvekkel hazafiui nemes eszméi által sugallt, a népnek minden rétegét villanyfolyamként átható ihletséggel ujból felderité az ország elévülhetlen jogait és hazafias lelkének erejével egyesitvén minden pártárnyalatot, ujból megszilárditotta a nemzetben azon állhatatos kitartást, melylyel a törvényesség korlátai között visszakövetelte jogát.

Ezen naptól kezdve Deák Ferenczre volt függesztve minden szem az országban. Tőle, a nagy, a bölcs férfiutól, kinek már annyi üdvös kezdeményezést, annyi nagy horderejü törvényt, annyi bölcs intézkedést, tanácsot köszönt a nemzet, várta mindenki a vezéri szót, az utnak kijelölését, mely a nemzetet kétes, veszélyes helyzetéből kibontakoztassa.

És Deák Ferencz megfelelt a feladatnak, melyet a nemzet tőle várt. Államférfiui bölcsességgel felhasználván minden kedvező alkalmat, egyaránt birván a koronának és az ország többségének bizalmát, kezdeményezte, tervezte, és a korona és a nemzet közös egyetértésével létesitette a kiegyezést.

A kiegyezés nem adott önálló állami függetlenséget az országnak, mely más országokkal egy felséges fejedelmi háznak örökös uralkodása alatt összekapcsolva van; de szabályozta, körvonalozta azon külön állást, mely az országot e kapcsolatban megilleti. Nem adta meg mindazt, a mi követeltetett: de megadta azt, a mi a létező körülmények között elérhető volt. Kezébe tette le a nemzetnek saját belügyeit; befolyását biztositotta azokra, mik másokkal közösek. Visszavezette Magyarországot az európai államok társaságába, melyből már kitörölve volt. Viszszaadta a hazát a nemzetnek és annak fentartását és felvirágoztatását attól, a mi nélkül nem állhat fenn és nem állott fenn soha: államférfiainak bölcseségétől, polgárainak hazaszeretetétől tette függővé.

A nemzetek sorsa Isten kezében van. A jövendőt senki nem tudhatja, de a csapás, a veszteség, mely a jelenben ezen nagy férfiu halálával a nemzetet sujtja, megmérhetetlen nagy, kipótolhatatlan. Bizonyitéka ennek azon őszinte részvét is, melylyel ő Felsége a király és Felséges asszonyunk, a királyné és a Felséges uralkodó háznak más tagjai a nemzet méltó fájdalmában osztoznak. Ezen kegyeletes részvét ujabb bizonyitéka Deák nagy érdemeinek; bizo-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nyitéka Felséges urunk és Asszonyunk legmagasabb érdeklődésének közügyeinkért; de bizonyitéka egyszersmind a korona és az ahhoz hódoló mély tisztelettel hiven ragaszkodó nemzet között fenálló azon szivélyes viszonynak, melynek fennállása nagy részben azon férfiunak érdeme ki e ravatalon fekszik.

A fájdalom és bánat ezen sajgó érzései között is vigaszul szolgálhat a nemzetnek, hogy habár eltünt és örökre eltünt a nagy szellem közülünk, de fennállanak alkotásai, s nagy szellemének hatása a honpolgárok szivében hiven őrzendő ereklye, termékeny mag gyanánt örökölni fog.

De mit mondjunk mi, az országgyülésnek tagjai? Kik annyi évet együtt töltöttünk a boldogulttal, ugy a köz, mint a magánélet körében; kik naponként tanui voltunk szellemi fensőségének, mély bölcsességének, emberszeretének és becsülésének, egyszerü életmódjának, igénytelenségének a szerencse kedvezései tetőpontján, csüggedetlenségének a legnagyobb nehézségek között, önzetlenségének, szeplőtlen jellemének s tántorithatlan hazafiságának az élet minden kipróbáltatásai és viszontagságai között. Számunkra nincs vigasztalás!

Azt mondhatjuk legfölebb — de ez is csak élénkiti fájdalmunk érzetét, — hogy azon férfiunak társaságában engedett élni sorsunk kedvezése, kinél nagyobb, állandóbb befolyást békés uton nemzetére egy-egy magán polgára a hazának még nem gyakorolt, s kinek neve és emléke mindaddig, mig magyar él e földön, feledhetetlen lesz.

Áldás és örök béke lengjen hamvai fölött!

A koporsónak a halottas kocsira tétele.

Ghyczy beszéde végezte után a főherczegnők távoztak, hogy Coburg herczeg palotájának erkélyén foglaljanak helyet. A főherczeg és herczegek, valamint Nopcsa udvarmester, Mondel tábornok, mint a királyi pár képviselői, ugy szintén Andrássy gróf, a táborkar, Rechbauer (ki mindég Ghyczy mellett ment) és az osztrák parlament küldöttei mind végig gyalog kisérték a koporsót.

Az akadémia lépcsőzetéről tekintve az egész térség mint roppant fekete fátyollal van boritva emberrel; a házak ablakai, az erkélyek, a háztetők, rögtönzött emelvények; a lánczhid, melyről szüntelen áramlik Pestre a közönség, egyes sötét felhőt képez fátyolokból, lobogókból és gyászoló emberekből.

Igy indult meg a végső utra a gyászkocsi a nagy halottal [illegible] puján elhagyván a csarnokot, a diszőrség tagjai a halott körében maradva, leemeltetett a koporsó, s a főkapun kivitetett a halottas kocsira. A koporsót magába rejtő kocsi egyszerü, fekete, de előtte halad a másik kocsi, két fehér ló által huzatva, mely egy trofeum az egész gyászoló nemzet koszoruiból, melynek két oldalán a fehér selyem szalagok csüggnek alá, melyek mindenikének végét kézben tartják, ugy képezvén kiséretét, a kijelölt férfiak.

A menet.

A megindult menet eleje 11 órakor már a kerepesi ut behajlásánál, a nemzeti szinház előtt állt. Elől jöttek a főrendi és képviselőház temetésrendező bizottságának tizenkét tagja, fekete gyász diszöltözetben, kardosan, kezökben elefántcsont fejü ébenfapálczával, melyre gyászfátyol volt kötve.

Utánok egyes szakaszokban vonultak a czéhek, temetkezési egyesületek, tanuló ifjuság csapatjai, zászlókkal, majd a nemzeti szinház személyzete, aztán a különféle tüzoltótestületek impozans serege egyenruhában zászlósan, melynek elvonulása csak nem egy negyed óráig tartott.

A merre a menet indult, a vonulás mentében sorfalat képező katonaságnak csak nehezen sikerült a mindegyre izmosodó tömeget, mely a hátul jövők által nyomatva előre hatolt, visszatartani. A gyászmenet mentében eső utczákra torkoló valamennyi utcza zsufolásig tömve volt emberrel, egész a beláthatatlanságig. Ennyi embert Magyarország fővárosa még nem látott együtt. A menet utjába eső ablakok, állványok, kiszögellések, sőt még lámpaoszlopok, és háztetők is meg voltak rakra emberekkel. Azt hiszszük, nem tulozzuk, ha azt mondjuk, hogy a Deák Ferencz gyászkiséretében résztvettek száma meghaladta a kétszázezeret.

Nagyszerü látványt képezett az egyetemi ifjuság menete, mely sürü tömegben haladt előre két zászlóval. Majd a Duna-gőzhajózási vállalat tisztviselői és személyzete jöttek, egyenruhában, zászlókkal. Utánok a fővárosban levő olaszok küldöttsége veres fehér-zöld zászlójukkal, közepén a vörös mezőben levő fehér kereszttel. Azután következett a betegsegélyző, temetkezési, jótékonysági egyesületek, árvaházak, hosszu sora, melyeket egyenkint lehetetlen volna elősorolni, meghaladván számuk a százat, sürün hozván fekete nagy gyászfátyolos zászlaikat, koszoruikat, fáklyáikat.

Az egyes küldöttségek égő, mások középütt ketté törött viaszgyergyákkal vonultak. Ezek után ismét a tanuló ifjuság, majd az intézetek, földhitelintézet, gabna- és értéktőzsde, azután a magyar és az osztrák állami s egyéb vaspályák személyzete jött egyenruhában, utána a tisztviselők fekete gyászban, hatalmas tömegben. Jött a hordárok testülete, fekete fátyollal boritott vörös sipkákban, papnövendékek stb.

Fél egy óra volt már, mire a második katonai zenekar a kerepesi-ut elejére érkezett.

Egyre sürübb, egyre élénkebb lett a lassan elvonuló tömeg. Nem hisszük, hogy lehessen Budapestnek oly pontja, a honnan elejétől végig be lett volna a menet látható. Az eleje már a Feldunasoron, fürdőutczán, váczi uton, országuton, kerepesi uton és a temetőbe vezető fasoron keresztül a temetőben volt, mikor még a vége az akadémiától meg sem indult.

A második nagy szakaszt ujra papnövendékek menete kezdte meg, utánok jött a lengyelek küldöttsége, zászlóval, az egyesek fejükön csamarkával, lengyel nemzeti viseletben. Majd a tanári karok következtek, aztán két nagy női csapat a tanitóképezdék növendékei. Ezek után jött az osztrák-magyar tengerészet festői csoportja, tisztek és legénység plaine parádéban.

Most jött a vidéki küldötségek, városi és megyei képviseletek hosszu, beláthatatlan tömege, mindegyik a maga törvényhatóságának zászlajával, diszbe öltözött huszárjaival, kik festőileg tarkitottak a fekete tömegből. Egyike a legszebb látványnak volt a bányatisztek, erdészek és bányamunkások csapatja, amaz feketében, a második egész galambszinben, a harmadik vörös nadrágban, fehér kabátban és zöld kucsmával, csákánynyal, bányászlámpával.

Majd a horvátok, szerbek, románok stb. következtek, némelyik nemzeti viseletben. Aztán jött a miniszteri hivatalnokok nagy csapatja, kiknek fekete kalapjai mögött a távolban, mint egy aranytető tünt fel a honvédtisztikar csákóinak képe. Ott volt József főherczeg is. A honvédek mögött a közös hadseregbeli főtisztek, élükön a főhadparancsnokkal, br. Edelsheim-Gyulaival jöttek, zöld toll-forgós kalapjaikkal.

Aztán jött a lovas bandérium, égő viasz fáklyákat, fátyollal boritott lámpákat, gyász zászlókat és koszorukat hozva. Utánok a temetésrendező bizottságok tagjai fekete diszben, közbül fogva a fehér ló által vont diszkocsit, mely magasra volt felhalmozva koszorukkal, a melyekről drága, feliratos szalagok hulltak alá. [illegible] a celebráló papi kiséret következett, egyháznagyok, fehér infulával fejükön s kik között különösen feltünt a a lugosi püspök, Olteanu, nagy szénfekete szakállával s fehér aranyos byzanti egyházkoronával.

Ekkor jött a koporsó környezve lovas és gyalog diszruhás kisérőktől. A koporsó szalagjait képviselők és főrendek vitték.

A koporsót ezüst szerszámos hat fekete ló vonta. Közvetlenül a koporsó után jött, az első sorban álló kormány tagjaitól környezve, ő felsége a király személyének képviselője, az elhunyt barátai és rokonai, aztán a főrendiház és képviselőház tagjai, nagy részt fekete diszmagyarban, a külhatalmasságok képviselői és a harmadik zenekar.

E menetet az egész utcza szélességében haladó konstáblerek s egy dragonyos csapat kisérték. A rendőrök fejér farudakat tartottak oldalt, hogy a két oldalról özönlő sokaság össze ne szoritsa a menetet. Ekkor a sorfalat képező katonaság is megindult s együtt ment két oldalt a menettel. Három egész ezred.

Végül, a mire már a rendezés tovább ki nem terjedhetett, jött a nagy sokaság. Egy egész tenger emberfejekből, mely szorong és hullámzik, ugy hogy emberhaláltól lehet tartani. A gyászkocsik, a miket közre vett, alig mozoghatnak előre. A tömeg legalább tizszer akkora, mint a mely már elvonult s fél kettőkor még gyalog csaknem lehetetlen keresztül furakodni az özönlő tömegen. A kocsik végtelen sora még két órakor is csak nehezen tudott előre mozogni.

A temetőből.

A kerepesi uti temető kora reggel óta valódi ostromnak volt kitéve. A kerepesi vámtól a bemenetre szánt második kapuig 10 órakor foglalta el helyét a kirendelt katonaság, két sorfalat képezvén az utcza két oldalán. A temető kapui, a középsőt kivéve, bezárattak s a középsőn is csak a belépti-jegy előmutatása mellett engedtetett meg a bemenet.

A temető kapuját fekete szövettel és fátyollal diszitették fel. A kaputól a kápolnáig, mely az elhunytnak tetemeit lesz magába fogadandó, közös hadseregbeli katonaság és honvédség képezett sorfalat. A kápolna előtti tér és az oda vezető ut megszállására az 1. és 86. honvédzászlóaljból fél-fél század honvéd s a Ludoviceum növendékei közül 1. század volt felállitva.

A kápolna a második kapuval szemben a Batthányi-emléktől balra kissé beljebb esik. Mintegy hat négyszögöl területü, kerekalakba épitett épület ez, mely az elhunyt nagy hazafi holttestének ideiglenes szállást ad.

E helyre ugyanis később egy nagyszerü emléket fognak emelni. A kápolna belülről teljesen be volt vonva fekete posztóval, előrésze kivülről szintén. A kapu felé néző ajtajával szemben a fekete falon nagy fehér kereszt látható; ez előtt van a ravatal, előtte egy feszület.

A ravatal mellett jobbról és balról négy-négy viasz gyertya áll fekete tartókban; a feszület mellett kettő.

A kápolna belülről csaknem egészen sötét s a legnyomasztóbb benyomást gyakorolja a belépőre.

A ravatal fölött egy ezüst lámpa függ, meggyujtott, de lecsavart világgal s csak növeli a szomoru hely homályát. A kápolna előtti tér s az egész oda vezető ut homokkal van behintve.

Fél 11 órakor Csekonics Leona grófnő jelent meg a temetőben s gyönyörü cyprus koszorut helyezett a ravatalra. A koszoru fehér selyem szalagjain aranybetükben e felirás olvasható: „Gróf Csekonics Leona. Hervadó virág, hervadhatatlan érdemnek."

Fél kettőkor érkezett a menet a temető elé, a melybe csak a legközelebb állókat eresztették be. A kápolnánál a rendőrséget Tisza Lajos vezérlé.

József főherczeg, b. Mondel, Edelsheim a kápolna bal oldalán álltak, mig a tetemet s a koporsót levették a kocsiról. A kápolnában az alatt az egyházi kiséret zöngte gyászdallamait.

A koporsón a király s királyné koszoruja a bevitelkor is rajt maradt s szalagját két főrendiházi tag vitte. Két óra mult 12 perczczel pontban, mikor Deák koporsóját rátették az állványra, melyen pihenni fog.

A koporsó után József fhg s Mondel b. kalap-levéve mélyen meghatottan léptek a kápolnába, utána a család jelenlevő számos tagja, néhány képviselő s miniszter.

És ezzel s az egyházi kiserettel a kápolna szinültig megtelt. Még egy pillanat: és Samassa imája után felhangzik a „requiem aeternam" — s Deák Ferencz el van temetve!

Edély s különösen a Székelyföld közgazdasági jelene és jövője.

VI.

[illegible] zéki szerelem számtalan kicsapongása csak is alanti culturfokon fordul elő s a legelőgazdasággal szoros kapcsolatban áll. Emelkedő miveltséggel a halálozási százalék apad, miután a bevétel gyarapodik és a fentartás eszközei szaporodnak. Oly népesség, mely annyira hátramaradt mint a mienk, a minden iránybeli mivelődésre ugy szólván parancsszóval lesz szoritandó; a mezeigazdaság fejlődését itt nem bizhatjuk önnön magára, hanem cselekvőleg kell közbelépnünk. Eddigi kormányaink a közgazdasági és az avval kapcsolatban álló törvényhozási téren csak **absolut tétlenséget** mutathatnak fel, és ennek köszönhetjük azon elszomoritó állapotot, melylyel ma találkozunk.

Hogy Erdélyben, vagy p. o. Csikszékben kétnyomásu vagy váltógazdaságot üznek-e, az sem az államkincstár, sem az adóképesség, sem a közmivelődés fejlődése tekintetéből nem közönyös, épen azért az állam nem nézheti tétlenül, hogy visszás gazdálkodási rendszere miként sodorja az országot nyomorba és romlásba, még kevésbé nézheti el a cultusminiszter, hogy az államczélok összhangzatáról szóló tan meg nem figyelésével, az állam culturczélja az által veszélyeztetve lesz, hogy az államközgazdaság feladatai merőben elhanyagoltatnak.

Mindenekelőtt és feltétlenül azon hátrányokat kell mellőzni, melyek a gazdaság mai üzletével kapcsolatban vannak, mert csak akkor lehet majd szó életképes gyári ipar létesüléséről és nyereséges kézi ipar czélszerü fejlődéséről.

Az erdélyi kézi ipar régesrégi időktől kezdve helyt állva maradott, még mindig ugyanazon mintákkal, szinekkel, sőt az ősöktől örökölt gyártási móddal is találkozunk. Nagyot tévednénk, ha ennek okát egyedül az értelmiség vagy utánlátás hiányában keresnők. A székely ügyes és korántsem lusta, de ő is, valamint az egész országrész népessége, fejlődésében elmaradt, izlése nem nemesedett, szükségletei nem szaparodtak, sőt ma is azok, mint korábban, egy szóval: azon egyének, kiknek számára kézi iparunk dolgozik, még ma is a miveltség alanti fokán állanak. A külföldi piaczokat p. o. Kis-Ázsiában elvesztettük, Anglia s a vámegylet izlésteljesebb és olcsóbb árukat szállitanak oda, mint mi; a belga és vámegyleti üveg a mienket a versenytérről leszoritotta, vasunk az angoléval concurrálni nem bir, pedig a nyerstermék egész özöne áll rendelkezésünkre!

Mai nap nevezetes közgazdasági korszak küszöbén állunk, mely Erdélyre, sőt egész Magyarországra nézve kiválóan fontos.

Néhány év mulva a fekete tengerhez vezető vaspálya kész leend, a fel nem használt nyersanyagnak nagytömege kinálkozik, és épen a Székelyföld az, mely a határtövében fekszik. A kormány némi gyámolitásával az ipar a Székelyföldön nem is sejtett virágzásra juthat, de nem szabad feledniink, hogy a munkaösztön csakis a szükségletek szaporodásával és a tulajdon fokozásával növekedik.

(Folytatása következik.)

Magyar lapok szemléje.

A „Nemzeti Hirlap" czélszerünek tartaná, ha a kormány nem feledné el a tapasztalatokat és nem fecsérelné el tevékenységét aprólékos rendszabályokra. Egy kis pressio nélkül különben sem boldogulunk semmiben, pressioval pedig épen oly jól lehet keresztül vinni nagy dolgokat is, melyeknek emlékét hálásan fogja följegyezni a történelem. A Tisza-kormány és a hatalmas szabadelvü párt két napon át vitatkozik a dohány-termelési kiváltságos dijak fölött, épen mintha Patti egy nagy hangversenyen léha coupletteket énekelne.

A „Hon" a temetésről ir. Tehát el van temetve. A nemzet temette el. A nemzet siratta meg, Ausztria és Európa, sőt az egész mivelt világ részvéte követte sirjába. Mind ezt érzi, tudja. De erről többet irni nem tud. Ennek a temetésnek nagy jelentőséget tulajdonit. Mert egy oly koporsót kisértek a temetőbe, melyet a királyi pár koszoruzott meg, egy nemzet emelt a ravatalra fel és arról le. És a nemzet vállai roskadoztak a benső fájdalom és a koporsóban nyugvó nagyságnak terhei alatt. Hogy ezt a fájdalmat viselni segitett Ausztria ép ugy, mint az uralkodó család; hogy erre a nemzetnek szüksége volt, és hogy ez igénye kielégitve lőn: ez biztositja e temetés nagy jelentőségét. Egy oly gyászkiséret, a milyent látott, ritkán, talán soha sem fordul elő egy nemzet történetében. Nemcsak a férfi nagysága, de a körülmények összhatása is okozza ezt. A monárchia két fele közti viszony, az uralkodó pár hálás elösmerése, a pártok összeforradása, a nemzet válságos helyzetében, a nagy férfiu iránt kétszeresen érzett hála, sőt elvesztése miatt épen e perczben sokszorosan érzett hiány: mindez összehat arra, hogy a temetés monumentális legyen. A királyi palotán a gyászlobogó hirdeti, az osztrákok és lengyelek koszoruja ékesszólással beszéli, a nemzet megjelenése kiáltja: az az ut, a melyen Deák haladt, a helyes ut, azon tovább haladni kell, de arról letérni nem! Ezt jelenti, minden tényezőre nézve, a mai temetés.

A „Pesti Napló" előtt a fáklyák füstje még az ég felé száll, a királyasszony camelliái nem hervadtak még el s a nagy halott emléke még ugy foglalkoztat mindnyájunkat, mintha még nem feküdnék ott künn, a távoli, a zuzmarás temetőben. Vajha emléke soká ne távoznék el körünkből. Képét elhalványithatja az idő; politikai vezérelvei megingatását vagy bukását a nemzet siratja meg. Ma az ő elvei a nemzet óriási többségének politikai jelvényét alkotják. Ravatalánál szorosabbra füződött a frigy, mely a volt pártokat egyesité. E pillanatban még nem gondol a harczra, mely kapunkat zörgeti, hanem a békére, melyet Deák alkotása az évek hosszu sorára biztositott a monárchiának. Majd eljőnek a harcz órái is. A mi lobogóinkon, Magyarország lobogóján Deák Ferencz képe, jelvénye ragyog. Az 1861-ki és az 1867-iki is. Vajha megismernék ujra e lobogót Bécsben, vajha megismerné azt különösen az alkotmányos párt és megértené, hogy szabadságuk egyedüli hü szövetségese Magyarország s az alkotmány érdekei körül siralmas árral kell megfizetnie minden más szövetséget, melylyel a februári pátens hivei és az ugynevezett katonai párt kecsegtethetik. De nem kutatja e pillanatban a jövendő rejtélyes jeleit. Szüneteljen még a politika. Szünetelhet is, hisz a Deák ravatalánál egyesült Magyarország erős és legyőzhetetlen . . . A fáklyák füstje elszáll, a cameliák elhervadnak, a temető fagyos gyöngyei ráborulnak az ércz koporsóra, de az ő emléke örökké velünk lesz s ez emlék nem a bukás, hanem a békés diadal és győzelem jelvénye! . . .

Vélemény

az Erdélyben fenálló birtokrendezési eljárás módositására nézve.

(Az udvarhelyszéki birtokosság megállapodása)

Az erdélyi országgyülési képviselők birtokrendezési bizottságának 1875. deczember 5-dikéről kelt felhivásában foglalt három kérdésére következő véleményünket nyilvánitjuk:

1. Az első kérdésre, hogy t. i. a jelenleg fenálló birtokrendezési eljárás czélszerütlensége és legkirivóbb hiányai perkivonatokkal illustráltassanak, egyes perkivonatok hosszadalmas előterjesztését fölöslegesnek látjuk, e tekintetben egész biztonsággal utalhatunk az ország erdélyi részében, különösen pedig a székelyföldön folyamban levő birtokrendezési perekre, melyek egyenkint és összesen kivétel nélkül, nyilván beszélő tanui annak, hogy azon eljárás mind magánjogi, mind gazdatiszti és pénzügyi tekintetben téves, káros és inpractikus szabályokra lett alapitva.

Legelső és legfőbb hiánynak tartjuk, hogy a birtokrendezésre nézve a magánjogi perek természetét erőszakolták, abból nemcsak közönséges pert csináltak, a perr.-tartás szabályait alkalmazván rá, hanem azt kettős keresetlevél beadásával még bonyolultabbá és a birtokosokra nézve csaknem elviselhetetlenné tették.

Második hiánynak tartjuk azt, hogy a rendezési költségek hordozására nézve ugy a törvény, mint az arra alapitott utasitás egyfelől nem elég világos, másfelől nem igazságos.

Harmadik hiánynak tartjuk, hogy a tagositást, melynek jogossága, czélszerüsége nemcsak országosan el van ismerve, sőt közgazdászati tekintetben is annak mulhatatlan szükséges volta kétségbevonhatlanul be van bizonyitva; miért teszi a törvény a birtokosok akárhányad részének akaratától is függővé? s ha csakugyan van e tekintetben o[illegible]um, a minthogy az uj gazdászati elvekkel ismeretlen népünk előtt valóban van is, miért [illegible]olja ezt az odiumot a törvény néhány birtokos nyakára a helyett, hogy a magántulajdonra [illegible] ép oly hasznos, mint az ujabb culturviszonyok által megkövetelt és a tudomány elvei által szentesitett szükséges intézkedést imprætice rendelné el.

Ezen hiányok illustrálására legjobban szabad egyetlen rendezési permenetet előadni, mely ugy hasonlit a többihez, mint egy tojás a másikhoz, megjegyezvén, hogy székelyföldi viszonyokra alkalmazva.

X. községben van 300 belbirtokos, vagy 100 külbirtokos és 70—80 birtoktalan lakós. Ezek közzül 10 birtokos nem türheti tovább, hogy földeit, melyek adóját minden évben köteles fizetni, tetszése szerint ne müvelhesse, — hogy annak ⅓-ad részét nemcsak [illegible]ás birtokos, hanem birtoktalan egyének [illegible]rháji legeljék, ügyvédet vesznek fel tehát hogy a tagositás iránti első keresetet adja be.

Az ügyvéd kiállitja a keresetet három példányban 400 felzettel a telekkönyvi kivonatból bélyeges hiteles másolatban kiir birtokkimutatás és névjegyzékkel, és felszámít érte 200 frtot.

Ezen keresetre a törvényszék tárgyalást tüz ki a helyszinére, 45, esetleg 60 napra a felperesnek megrendeli, hogy evégre fizessenek be 30 forint előleget.

A tárgyalásnál azonban kitünik, hogy nehány távollakó külbirtokos és több kiskoru belbirtokos nem lett törvényesen megidézve, vagy a megjelent birtokosok nem bírják a határ ⅓-ad részét; igy a tárgyalás elnapoltatik, mert [illegible] az utasitás 21. §. szembe 18. §-sal nem lehet alkalmazni.

Ezen eset még több kitüzött tárgyalásoknál is megtörténhetik, mely a tagositást kérő birtokosoknak igen jelentékeny előlegeibe kerülhet.

De utoljára mintegy félév mulva hat. i. a biróság semmit sem mulaszt, az ső tárgyalás megtartatik és minthogy egyezség bizonyosan nem jő létre, a törvényszék a tagositás megengedhetőségét itéletesen kimondja, — mely ellen azonban a 27. § k. táblához és a k. curiához föllebbezésnek van helye, a mi meglehetős gyors eljárás mellett is [illegible] kerül 1 évbe s ismételt eljárási költségekbe.

E szerint 2 ½ év mulva ki lesz mondva a tagositás és felperesek utasittatnak, hogy mérnököt vegyenek fel.

Miután jelenleg egy szék területén egy hivatalos mérnök van, ez pedig a megyei utakkal és hidakkal el van foglalva, sok utánjárás alkudozás után talán fél év mulva kapnak faceir mérnököt, ki a felmérést holdaként, parcellánként 40—50 krért elvállalja — s miután X. községben 10000 hold vagyis 30000 parczella van, a felvétel belekerül 5—6 ezer forintba — melynek legalább is felét a tagositást kérő birtokosoknak kell előlegezni.

A mérnök, ha szorgalmasan csak azon egy községben dolgozik, a térrajz és birtokállás kimutatását elkésziti talán egy év alatt.

Ekkor ezen előmunkálatok hitelesitésére egy uj tárgyalás tüzetik ki; ha feltalálható lesz, egy uj mérnök hivatik meg, melyen akadékoskodó birtokos társakkal szemben 100—200 jegyzőkönyvet kell felvenni, igazitásokat elrendelni, ennek költségét is a felperes birtokosok kötelesek előlegezni. Ezen eljárás is elveszen három hónapot.

Ha ezen hitelesités megtörtént, akkor osztályozó és becslő bizottságot kell alakitani.

Mennyi czeremoniával, mennyi akadékoskodásra alkalmat szolgáltató homályos utasitásokon alapuló eljárással van az egybekötve, azt a 42. §., főleg annak zártétele, hogy t. i. egyebekben a tör. r. t. szabályai követendők, eléggé illustrálja; főleg miután arra nézve, kik és hányan lehetnek a becslő bizottság tagjai, semmi utasitást nem tartalmaz.

De végre ezen bizottság is megalakul s talán két háromszori elhalasztás és büntetéssel fenyegetés után, a rábizott munkálatot teljesiti, egy vagy két hét alatt az erre szükséges költségeket hasonlólag előlegezvén.

Ha a becslés és osztályozás teljesittetett, annak hitelesitésére ujból uj tárgyalás tüzendő, melyre minden érdekelt fél megidézendő; arra más szakértők hivandók meg, a tárgyaláson minden birtokos minden birtok részletére néz-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

ve, annal becslése és osztályozása iránt meghallgatató, netaláni kifogásai jegyzőkönyvre veendők, a szükséges kiigaztások eszközlendők.

Ha már ez is teljesitve lett, akkor ezen monstrosi iker pernek első fele bevégeztetett s felperesk utasittatnak, hogy érvényleges kereseteiketadják be.

(Vége következik.)

BELFÖLD.

Kézdi-Vásárhely, jan. 29. 1876.

(Adó-végrehajtások.)

A „Kelet" kolozsvári napilap legközelebbi szám napi hirei közt az adóhivatal eljárása felett megdöbbentő ujdonság adatott közre, hogy egy adót fizetni nem akaró polgárért, egy másik polgárra szállott ki a végrehajtó, zsandárokal szedte össze holmiját s kényszeritette a zetésre csak azon oknál fogva, hogy utóbbi polgár történetesen az elsőnek házába hozhassa szállását.

Az adóhivatalok ehez hasonló eljárása csaknem minden nap nyilatkozik országszerte különböző alakban. Egy ily eljárással én is szolgálhatok Kézdi-Vásárhelyről, mi folyó hó 28-án történt délelőtt 11 óra tájt, szemeim előtt folyt le, egy lelki megbotránkozására több jelenvolt polgárnak.

A dolog igy történt: egy Szotyori nevü szegény polgár mult évi deczember végén mint becsületes hazafi befizeti pontosan adóját az utolsó fillig, s nyugodt volt, hogy polgári kötelmét teljesithette s nem lesz kitéve többé kinos zaklatásnak. Nagyot csalódott: mert folyó évi jan. 2-án 11 óra tájt, beállott hozzá az itt tanyáz Germán, Hermán, vagy Telmán, vagy ki tudja miféle törzsgyökeres magyar nevü végrehajtó, egy nem rég elhunyt jeles polgárnak hozzá méltatlan fiával mint közeggel és két zsandárral az adóvégrehajtásért s némely portáját kezdi karhatalommal számba venni. A szegény polgár neje és gyermekei az ijjedelemtől kétségbe esve annyi felé szaladtak, mignem a elővette adókönyvét s a nagy hazafi végrehajtónak bemutatja, hogy még a mult évi deczemberben befizette adóját.

Akkor aztán több polgár jelenlétében visszavonult. Eddig tart az eljárás. De az ilyen kezelés nem csak az egyes polgárokra nézve veszélyt-rejtő, mennyiben egy gyenge idegzetü nő, gyermekek az ijjedtségből eredő veszélyes eseménynek vannak kitéve, ugy egy indulatos ember ily nagy méltatlanság miatt könnyen felháborithatók, reá nézve veszélyes tettlegességre, ragadtathatik, de káros és rosz következményü magára kormányra nézve is, amennyiben az ilyen eljárás előtt megszégyenülhetne még a provisorium hirneves adó-behajtása is.

Azért szükségesnek tartottam ez esetet hirlap utján is felmutatni, hogy az illetékes közegek orvolják az ilyen könnyelmü és vétkes eljárást, s az illető közegek nagy compromisioját vom maga után, másfelől pedig az adóját megizető polgár hazafiias érzelmét hátráltatja s csökkenti hitelét a fennálló rendszer iránt.

Orvolják az ily garázna és bünös hivatali eljárá az illető felsőbb közegek, mert ellenesetben káros szolgálatot tesznek a tisztelt kormánynak és fennálló rendszernek.

Székely János,
ref. pap.

A „KELET" magán-távirata.

Feladatot Budapesten február 5. 11. ó. 20 p. d. e.
Érkezett, február 5. 11. ó. 34 p. d. e.

A mai requiemen Simor primás, Samassa érsek az összes püspökök segédletéve celebrálnak. Deák temetési költségei mintegy 30,000 frtot tesznek; Ghyczy a egész szertartás folyamáról hétfőn ign részletes jelentést teend a háznak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 3. 1876.

— **Deák Ferenczért** a gyász isteni tisztelet mielőtt tartatott meg a főtéri templomban, mely ez alkalomra ünnepies gyászt öltött maga. A feketébe vont bejárat már jelezte, hogy e helyen a haza legnagyobb fiának elköltözött lelkéért imádkozik Kolozsvár város intelligens közönsége. Az utczán és templom-ajtóban diszöltözetben városszolgák őrködtek, az imaházban pedig gyászfátyollal volt beboritva a egész oltároldal, feketében állott a püspöki trón s a középen száz gyergya láng között a ravatal emelkedett. Dúsan aranyozott érczkoporsó állott itt, előtte Deák Ferencznek fekete-fátyollal bevont olajfestményü arczképe, e felett egy gyönyörü zöld koszoru fehér kámeliákkal; a kore két oldalt a koszoru fekete szalagja hajlott, rajta ezen ezüst himzésü szavakkal: „Deák Ferencz emlékére egy honleány" a koporsót pedig egy pár koszoru fedte, melyeket a tanitónőképelde növendékei készitettek. A templom hajóját a közönség lepte el, megjelentek testületileg az egyetemi polgárok saját gyász lobogókkal, az egyetemi tanári kar, a megyei és városi, törvényszéki, a közös hadseregbeli és honvédségi s egyátalán városunk minden hivatalának tiszti kara. A mise fényes egyházi személyzettel a zeneconservatorium közreműködése mellett folyt le s fél tizenkét órakor végződött.

— **Alapitvány** Deák Ferencz tiszteletére. A budapesti kereskedelmi akadémia vezérbizottmánya szintén legmélyebb fájdalmát fejezvén ki jegyzőkönyvében a nagy hazafi Deák Ferencz elhalálozása felett, határtalan kegyeletében ingyen helyet alapitott örök időre ez intézetnél egy jó erkölcsü, vagyontalan, helybeli tanuló számára, mely alapitvány Deák Ferencz nevét viselendi; — és minthogy a nagy halott nemcsak a legnagyobb hazafi, hanem egyszersmind Budapest fővárosnak legnagyobb polgára, képviselője, és országgyülési követe volt, — a kinevezési jog ezen alapitványi helyre a t. cz. fővárosi tanácsnak tartatik fenn.

— **Sz.-Udvarhely** város Deák Ferencz temetése idejére polgári gyászünnepélyt rendezett, f. hó 3-án délelőtt 11—12 óra közt az összes harangok fájdalmas kongása jelezte a nagy hazafi tetemeinek végelhelyezését.

— **Gy.-Fehérvártt** a törvényszéki személyzet a kalapon gyászt hord, az elnök hivatalból 6 heti gyászt, az iratokra fekete pecsét alkalmazását rendelte el.

— **A bécsi** „Extrablatt" értesülése szerint — Kossuth Lajos a függetlenségi párt tagjaihoz levelet intézett Deák Ferencz elhunyta alkalmából, melyben a következő helyek fordulnak elő: „A kicsinyes véleménykülönbségek elnémulnak a nyilt sir előtt. Az első miniszterium utolsó előtti tagja meghalt . . . én vagyok az utolsó! . . Két nagy könycsepp hullot ki szememből, midőn Deák elhunytáról értesültem. Eddig csak Magyarországot sirattam . . . Ma a hazafit gyászolom, nem az ügyet, melyet képviselt. Nem értett engem, de becsült. A legjobbat akarta, s ezért szerettem őt. A szent hűs hazai hant fogadja őt magába s forró könnyek nedvesitik sirját. Én élek és meg vagyok halva — ő meghalt és élni fog! Könnyeim, zokogásom, sohajtásom hadd hasson el sirjához! Jobban ismertem őt, akárkinél is . . . tiszta lélek volt, Magyarország az ő menyasszonya vala. Ma özvegy, a nemzet árván maradt." Semmi megjegyzést nem teszünk e bécsi értesülés hitelességéhez, még annyit sem, hogy valjon a megrendítő pillanat óta eltelt-e már annyi idő, hogy Kossuth levele ide, vagy az „Extrablatt" szerkesztőségébe érkezzék.

— **A királyi palota** erkélyéről is két nagy fekete zászló lengett alá Deák Ferencz temetése alkalmával. Az impozáns gyászmenetben s azonkivül is mindenkire jótékony hatást gyakorolt a kegyeletnek és fejedelmi elismerésnek ezen uj bizonyitéka. Mindenki tudta, hogy ama gyászlobogók kifüggesztését a királyi várlakra Magyarország ugyanazon védangyala rendelte el, ki csak kevéssel azelőtt mintegy genius leszállt a várpalotából a nemzet nagy halottját megkoszoruzni és ravatalánál egy imát elrebegni s ki Bécsbe utazását Deák temetése utánra halasztá. A nemzet mélyen be fogja vésni szivébe és emlékébe azt, hogy a fenkölt lelkü Erzsébet királyné, kihez hasonló fejedelemnő csak igen ritkán disziti a trónokat, a nehéz napokban s a mély fájdalom napjaiban részvétének és rokonszenvének fényes tanujeleit adta.

— **Deák Ferencz gyásza**. N.-Szebenből, febr. 4-ikéről a következő sorokat vettük: „Országos kegyelet ünnepélyéről jövök, mely a helyi rom. kath. városi plébániai templomban folyt le; ennek minden zugát a tulszárnyalhatatlan hazafiuság lángelméjü óriása emléke előtt fájdalmas és mégis lélekemelő hódolattal leboruló ájtatos hallgatóság töltötte be. És vajjon kit illethetett a gyásztisztelet meghatóan nyilatkozó lerovása mást, mint Deák Ferencz, a felejthetetlen és pótolhatatlan honatyát, kit ország világ sirat? A gyászmise előtt főtisztelendő Weber Béla esperes és plébános valóban jeles és a nagy halott működését remekül feltüntető magyar emlékbeszédet mondott. „Deák Ferencz működése — mondá a hitszónok — nem hasonlitott felhőszakadáshoz, mely zavaros hullámaival szikladarabgörgeteget, gyökerestől kitépett élőfákat, elmosott lakházakat tova sodorván, iszonyu pusztitások nyomait hagyja maga után a határokon, melyekre lecsapott hanem jótékony országos esőhöz, mely a szomjuhuzó földet megtermékenyiti, termesztő erejét eleveniti és áldást áraszt; — hasonlitott a tengerből kiemelkedő sziklaóriáshoz, mely a viharkorbácsolása hullámok közepette megingathatlanul áll; ugy állott Deák Ferencz is a törvénykönyvvel kezében, az álalkotmányosdiság viharával szemben a magyar alkotmány két főtényezőjére: a koronás királyra és országgyülésre hivatkozván. A 12 magyar jogász mint dicsőrség által környezett pompás ravatalt nemzeti szinü szalagokkal ékitett gyönyörü koszoru diszitette, melyet Hegedüs pénzügyigazgató és Tüzkövi pénzügyi tanácsos urak kezdeményezésére itteni magyar hazafiak és honleányok készittettek volt. Az egyházi zeneegylet sikerült közreműködése mellett tartott gyászmisén a roppant sokaságon kivül báró Ringelsheim altábornagy és erdélyrészi cs. k. katonai főparancsnok ur ő nagyméltóságával élükön, a helyben levő cs. k. tábornokok, közös hadseregbeli és honvédségi törzs-és főtisztek, a városi tanács, városi communitás, kir. hivatalok, tanintézetek s. a. t. testületileg voltak jelen. Az egyházi végtisztesség után, melynek előnapján a harangozás 11-től 12-ig az ország halottjának temetését hirdeté, a közönség egy része a m. kir. jogagadémiába vonult, hol dr. Fölkel nagyon sikerült és a megjelent mindkét hallgatóságot meginditó emlékbeszédet mondott. Szebeni.

— **Ugyancsak** Nagy-Szebenből veszszük a következő sorokat: Általános indignatiót keltett Fillenbaum*) itteni törvényszéki elnök tüntetésszerü magatartása az országos gyászszal szemben. N.-Szeben város a kegyeletét az ország nagy halottja iránt hazafiasan nem csak a város tornyára kitüzött gyászlobogóval, hanem a temetésre menesztett külön küldöttséggel is manifestálta; a m. kir. pénzügyigazgatóság, jogakadémia, államgymnasium, épitészeti hivatal, lottohivatal, most már a távirdahivatal is, árvaház, tébolyda, szóval a közhivatalok és tanintézetek egytől egyig külsőleg is igyekezének a gyászjelvény kitüzésével a veszteséget jelezni, melyet az összes haza, a trón és nemzet szenvedett: egyedül Fillenbaum ur vélte helyesnek, hogy a kir. törvényszék épülete e tekintetben kivételt képezzen. Magát a többi birósági személyzetet mi szemrehányás sem érheti e kegyeletlen mulasztás miatt, mert a capite foetet piscis; hisz ha jól emlékszem, a törvényszék épületére gyászlobogót tüztek volt ki, mikor néhai Haas törvényszéki elnök elhalálozott; pedig bizony bármily derék ember volt ő, Deákkal mégsem lehetett őt összehasonlitani; akkor azonban Fillenbaum ur még nem volt itt, hanem futkározott Budapesten mint deákpárti képviselő (ex gratia Macelarii) mindenüvé és az „öreg urhoz" is, hazafias képmutatással nagyszebeni törvényszéki elnökké kineveztetéséért kunczorálván. Hogy mily őszinte lehetett az ő „deákpártisága, melynek ő kenyerét köszönheti, azt megrovandó mostani magaviselete bizonyitja. Meglehet, hogy a ministerium részéről engedélyezett szerelvények között a gyász vagy más lobogó nem fordul elő; de én mégis ugy vagyok meggyőződve, hogy ha Fillenbaum ur azt készittet és a miniszter a költséget difficultáltatta volna, a birósági személyzet nemzetiségi különbség nélkül aláirás utján piczulánként is kárpótolta volna vallott veszteségét. Különben noscitur ex sociis, qui non cognoscitur ex se. Talán lesz még alkalmam arra, hogy bizonyos a-b-c ugrándozásról megemlékezzem, mely a végre volt kifundálva, hogy egy zsirosabb tömeggondnokság egyik „spéczi"-jének jusson. Egyátalában csudálatra méltó dolog, hogy Fillenbaum uramat miért nem helyezik oly helyre át, hogy érzülete kis magyaros fölfrissitésben gyarapodhatnék. □.

— **A Kis-Szamos** tegnapelőtt a nagy jégtorlódás miatt több helyütt kiöntött s estefelé különösen a Széchenyi-téren akkora dimensiókat vett, hogy több ház udvara a szó teljes értelmében viz alatt s néhol a szobákba is behatolt a viz. Késő este fáklyák mellett működtek a veszély elháritásán, mi aztán sikerült is. Hanem azért a városi communitás nyugodtan alszik.

— **A nőegylet által** rendezendő közvacsoráról hozott tegnapi sorainkhoz, még annyit kell megjegyeznünk, hogy — ujabb értesülésünk szerint — a közlött névsornak még további folytatása is lesz. Sokan vannak még ugyanis a gyöngéd lelkü, áldozatkész hölgyek között, kik vállalkozni készek a pinczérnői szerepre, az árvák érdekében. Örömmel várjuk a névsor folytatását s hisszük: hogy abban nem fogunk oly részvétlenséggel találkozni épen a főranguak részéről, kik eddig mindig előljártak az ily jótékony vállalatok kivitelében.

— **Kolozsvár** városában az országos és katonai kórházak beleszámitásával az elmult január havában a városi főorvos hivatalos kimutatása szerint az elhaltak száma 86, u. m. a férfinemből 46, a nőnemből 40; ezekből halva született csakis a nőnemből 5; kiskoruak a férfinemből 19, a nőnemből 11, nagykoruak a férfinemből 27, a nőnemből 24, összesen 86. A kóresetekre nézve legnagyobb számmal a lobos betegségek általi halálesetek fordultak elő; u. m. 18, életgyengeség miatt 10, ugyanannyian aggság miatt, különféle szervezetü heveny és idült hurutban 9, tüdővészben 8, rángásos görcsben 5, elégés miatt 3, vizkórban 2, ugyanannyian genyvérben, tüdőhiány miatt 2, görvélyben, febr. puerperalisban, aszkórban, bélsorvadásban, gyomorrákban, tüdővizennyben, tüdőtágulatban, agyszélhüdés, meglagyás, önmeglövés, csontszú, önakasztás miatt egy-egy, rendőri bonczolat 5.

*) Nem „bárózom" ezen uraságot, mert magyar törvény szerint a czim neki nem dukál, miután annak osztogatásaja Bach korából dátálódik, a mikor ilyesmit a világért sem osztogattak a magyar állam körül szerzett érdemekért és mert továbbá azért nem dukál, miután a Bach-bárók a magyar főrendiházba sem kapnak meghivót. □

— **A Diána-fürdő** jegén holnap este diszes korcsolyázó estély fog tartatni, fényes világitás és kitünő czigány-zene mellett.

— **Gy.-Fehérvártt** csütörtökön esti 9 órakor tűz volt, a majorok közt egy ház égett le.

— **A marhalevelek** kiadásában számos visszaélést követ el a helybeli vámbérlő. A szegény eladó vidékeknek ugyanis levelet kell váltaniok, eladandó marháikról s addig nem mehetnek haza. De a bérlő ur csak egy irnokot tart s a tömegesen összesereglett eladóknak gyakran egész naphosszat kell várakozniok, mig a levelet — természetesen jó pénzért megváltva, haza mehetnek. Már is számosan panaszkodnak: hogy inkább akárhová elviszik marháikat, mint Kolozsvárra s ha a mi piaczunkon megfogy a marha-contingens, vagy a mészáros, vagy a közönség adja meg az árát. Az a vám-regale talán jövedelmez annyit a t. bérlő urnak, hogy még egy szál irnokot szerezzen a meglevő egyetlen mellé.

— **Ma délelőtt** országszerte gyászistenitiszteletek tartattak a haza atyjáért. Torda városa is előkészületet tett s az ott levő nőegylet tegnap lovaslegénynyel vitette ki Kolozsvárról a ravatalra teendő gyönyörü koszoruját.

— **A deési** nőegylet elnöksége értesiti lapunkat, hogy a deési nőegylet f. hó 7-én tartandó táncz vigalmát Deák Ferencz nagy hazánkfia halála miatt elnapolta s 12-én leendő megtartását elhatározta.

— **Sz.-Udvarhelyről** irják lapunknak: Az állami főreáliskola tanárai, részben az udvarhelyszéki népnevelési egyesület, részben a főreáliskolai zenekör javára f. évi febr. hó 12-én működevelői előadással egybekötött táuczestélyt rendeznek. A működevelői előadás müsorozata: I. Némakép (tableau) két részből. Első rész „A hit". Második rész „Hit és remény". II. „Hál' istennek, az asztal teritve van", (Vigjáték egy felv. Franczia alapeszme után irta Ujvári Béla.) III. „A bál előtt." (Drámai tréfa 1 felvonásban, irta Ujvári Béla). IV. „A regény vége". Vigjáték egy felvonásban, irta Szépfaludy. V. „Az elkárhozás." Nagy néma kép (tableau). Ezek lejárta után bál kivilágos viradtig. Mint értesülünk, a szindarabokban, valamint a tableaukban tanárok és a város szépeinek legszebb virágai fognak szerepelni.

— **Álarczos-Calicot-tánczestély** Gyulafehérvártt. Többször megpendittetett már Gyulafehérvárt azon eszme, hogy egy női egylet alakittassék. Az idei Carnevál ugy látszik segédkezet nyujtott ezen eszmének biztos létesitéséhez. Egyelőre ugyan csakis egy bizottmány alakult Gyulafehérvárnak tekintélyesebb hölgyeiből egy zártkörü álarczos-Calikot-tánczestélynek a szegények javára való rendezésére; de ezen bizottmány, a mint biztos kutforrásból tudjuk, működését továbbra is fogja folytatni, hogy az érintett női-egylet valósittassék. Ezen szép eszme létesitésének dicsérendő felkarolói: polgármester Dánfy Károlyné, törvényszéki elnök Joksman Nándorné, városi főkapitány Kovács Elekné, mint alelnők, ügyvéd Pogátsnik Miksáné, mint elnök, járásbiró Dr. Popu Lászlóné, Novák Ferenczné, Thelmann Józsefné és Dr. Náthán Bernátné. A tánczestély f. év februárhó 22-én a városi sétatéri kioszkban fog tartatni. A tánczestélynek annál nagyobb sikere tekintetéből egy férfiakból álló albizottmány is megalakult, s pedig a következő urakból: Kovács Elek, mint pénztárnok, Pogátsnik Miksa mint ellenőr, őrnagy Miletics, Pap György, kapitány Sarlay Filip, Mendel Manó, Elekes Berczi, Dr. Mohay Sándor, hadnagy Hanner Sebő, Frölich Gyula és Czirlea Mihály mint jegyző. — Mérlegül véve ezen női és férfi rendező bizottsági tagoknak sikerült megválasztása, a tánczestély is legkedvezőbb sikernek néz elébe és a legfényesebb és mulatságosabb estélyek egyikének igérkezik.

— **Lapunk** mai számához van mellékelve Veisz József gazdasági, kerti vetemény és virágmagvainak árjegyzéke. Az ezelőtt Szentjánosi és Veisz czég egyike városunkban a legmegbizhatóbbaknak s igy méltán ajánlhatjuk az árjegyzéket a közönség figyelmébe.

— **Oroszország államháztartása**. Közelebb adatott át a nyilvánosságnak Oroszország költségvetése 1876-ra és 1874-ik évi zárszámadás. Az 1874-ik évi év mérlege 14 millió 416,000 rubel töblettel záródott. A két fő bevétel, mely az előirányzatot meghaladta, az italadó jövedelmezett $200._8$ millió rubelt, a vámbevétel jövedelmezete $56._7$ millió rubelt. 1875-re előirányozva volt $559._4$ millió bevétel és $556._1$ millió kiadás. 1876-ra elő van irányozva $570._1$ millió bevétel és 570 millió kiadás. És pedig direct adóbevétel $130._6$ millió indirect adó $160._9$ millió, regal bevétel 21_4 millió, államjavakból $28._7$ millió, különböző bevételek $45._6$. A kiadások közt államadósságra $106._3$ millió, nagy állami testületekre $1._6$ millió, a szent synodus $9._6$ millió, a czári ház miniszteriuma $9._8$ millió, külügyminiszterium $2._6$ millió, hadügy 178 millió, tengerészet $25._1$ millió, pénzügy 66 millió, államjavak $19._7$ millió, belügy $51._6$ millió, oktatásügy $14._4$ millió, közlekedés $17._5$ millió, igazságügy $14._5$. millió, állami ellenőrzés $2._1$ millió, a Kaukasus administratiója 7 millió rubel.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás
a kolozsvári kisegitő pénztár-egylet forgalmáról jan. havában 1876.

Bevétel.

Pénztármaradék a mult hóról 62,238 frt 46 kr, betételek után 62,734 frt 21 kr, kamat, feldíj 12,640 frt 43 kr, váltó űrlapért 327 frt 25 kr, 1361 esetben visszafizetett kölcsön 508,844 frt 79 kr.

Összesen 646,785 frt 14 kr.

Kiadás.

1338 esetben kölcsön 499,890 frt 48 kr, tisztviselők fizetése 1069 frt 99 kr, irodai kellékekre és nyomtatvány 425 frt 89 kr, váltó űrlapra 420 frt — kr, kamat 10 frt — kr, segélyezésre 2 frt — kr, betét visszafizetések 78,546 frt 14 kr.

Pénztármaradék 66,420 frt 64 kr.
Összesen 646,785 frt 14 kr.

Kolozsvártt, jan. hó 31-én. 1876.

Tauffer Ferencz, Igazgató. Geltch János, főkönyvvezető.
Kozák Ede, pénztárnok.

A Kalotaszegi takarékpénztári üzlet kimutatása január haváról.

Bevétel.

Pénztári maradvány 1875 deczember 31 6,362 frt 59 kr, betétekből 11,143 frt 18 kr, visszafizetett leszámitolásokból 37,075 frt — kr, előlegekből 1,790 frt — kr, leszámitolatokból 1.088 frt 25 kr, előlegek kamataiból 18 frt 10 kr, beirási dijakból 9 frt 5 kr, késedelmi kamatokból 3 frt 15 kr, tőkésitett kamatokból 2,357 frt 14 kr.

Összesen 59,846 frt 46 kr.

Kiadás.

Visszafizetett betétekre 9,155 frt 4 kr, kamataira 65 frt 35 kr, tőkésitett kamatokra 2,357 frt 14 kr, leszámitolásokra 36,275 — kr, előlegekre 905 frt — kr, visszafizetett kamatokra 47 frt 60 kr, Bélyegilletékre 71 frt 16 kr, ügyvédi előlegre 300 frt — kr, költségekre 8 frt 10 kr, napibiztosi dijakra 20 frt — kr, tiszti és szolga fizetésekre 150 frt — kr, pénztári maradvány jan. hó 31 10,492 frt 7 kr.

Összesen 59,846 frt 46 kr.

A kalotaszegi takarék pénztár.

Az erdélyrészi piaczok árjegyzéke.

— **A kolozsvári** piacz árai 1876. február 20-ról. 1 hectoliter tisztabuza 5 frt 65 kr, rozs 3 frt 50 kr, törökbuza 2 frt 25 kr, elegybuza 4 frt — kr, zab 2 frt — kr, árpa — frt — kr, 100 kilogram széna kötve 2 frt 50 kr, kötetlen 2 frt 60 kr, alomszalma 1 frt 30 kr, zsupszalma 1 frt 45 kr, egy köbméter fa kemény 3 frt 60 kr, lágy 3 frt 10 kr, egy kilogram marhahus 38 kr, konyhaliszt 12 kr, rizs 32 kr, egy liter gyöngykása 24 kr, borsó 14 kr, lencse 18 kr, paszuly 9 kr, köles 15 kr, pohánka 15 kr, egy hectoliter burgonya 2 frt 35 kr, 1 kg. savanyu káposzta 21 kr, só 8 kr, disznózsir — frt 84 kr, bors 96 kr, hagyma 16 kr, fokhagyma 26 kr.

Kolozsvártt, 1876. január 13.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Február 4-én 5% Metaliques 6865 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 73.70 frt. 1860-iki államkölcsön 111. Bankrészvények 878.— Hitelrészvények 182.— London 114.45. frt. Ezüst 10,350 Cs. kir. arany 540 ½ — Napoleond'or 918 100 mark német érték ü 56.65

Urbéri kötvények: Magyarországi 75.50 Temesvári 74.25 Erdélyi 7475 Horvátországi 38.=

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Nyilttér.

Figyelmeztetés.

Ki levén már adva a postásoknak a távirda s távirászoknak a postakezelés megtanulására vonatkozó rendelet, nem mulaszthatom el az illetőket figyelmeztetni, hogy előfizetésöket vagy megrendelésöket sajtó alatt levő „Távirdai gép- és kapcsolástan" czimü könyvemre legkésőbb február hó 15-ig tegyék meg, mert ezen idő lejártával csak a jóval nagyobb bolti árban lesz kapható. Előfizetési ára 1 frt 20 kr. o. é.

Egyuttal felemlitem, hogy mindazoknak, kik a távirda-kezelést megtanulni óhajtják, könyvem nélkülözhetlen s hogy ily tárgyu könyv magyar nyelven nem létezik.

Kolozsvártt, 1876. jan. 30.

Székely István,
m. királyi távirdatiszt.

Jelzálog-kölcsönöket

a birodaalom bármely részében, **telekkönyvezett földbirtokra 1000** frttól a legmagasabb összegig 5¾ és 6% kamat mellett törlesztésre. **2000** frton felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és **5000** frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett eszközöl.

A hat. eng. általános
Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvártt, belmono tér utcza 19. szám.
(Értekezhetni posta utján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nem hivatalos.

Moll Seidlitz-porai.

E porok, rendkivüli s a legkülönfélébb esetekben bebizonyult hatásuk következtében, minden eddig ismert házi gy gyszerek közt elvitázhatlanul első helyet foglalnak el; s ezer meg ezer kezünkben levő hál: nyilatkozat a nagy csa zárság minden részeiből részletezett kimutatást nyújt, hogy e porok rögzött szorulásban, emésztéshiány és za ában (Sodbrennen), továbbá görcsökben, vesebajokban, inbajokban, szivdobogásban, izgult fejfájásban, vértolu ásokban, csúzos tagfájdalmakban, végre aszkórságra, hypochondriára való hajlamban, tartós hányásingerben sat. a legjobb sikerrel használtattak s a legtartósabb gyógyeredményt mutatták fel.

Egy eredeti doboz ára használati utasitással együtt 1 frt o. é.

Franczia Borszesz Sóval.

Legbiztosabb önorvos a szenvedő emberiség segélyére minden belső és külső gyuladásoknál, a le többi betegségek, min enféle sebzések, fej-, fül- és fogfájás, régi bajok, nyiltsebek, rák, brand, szemgyul dá, bénulások és minden éle sérülések sat. ellen.

Palaczkokban használati utasitással együtt 80 kr o. é.

Dorsch-gadócz- (csuka-) máj-olaj.

A l gtisztább s leghathatósabb gyógyolaj Bergenből Norvegiában, s nem kell összetéveszteni a mesterségesen tisztitott máj-olajjal. (222) (40-100)

A valódi Dorsch-gadócz-máj-olaj legjobb sikerrel alkalmaztatik mell- és tüdőbajokban, görvélyben és rachitisben. Meggyógyitja a legidültebb csúz- és köszvénybajokat valamint rögzött bőrkiütéseket.

1 palaczk ára használati utasitással együtt 1 frt o. é.

Valódi minőségben kapható csupán

Kolozsvárt: Valentini A. (ezelőtt Ritter) gyógytárában, bel-monostorutcza a redoute során; továbbá **Wolff J., dr. Hintz** | **Gy., Engel J.** és **Széky Miklós** gyógytáraiban. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerésznél. | Szászsebesen: Reinhardt J. C. gyógysz. Szerdahelytt: Schimert F. gyóg sz.

MOLL A., cs. k. udv. szállitó Bécs, Tuchlauben 9.

1839-ki államsorsjegyek.

A nyeremény-huzás lesz 1876 márczius 1-sőjén.

Összes nyeremény 8 millió forint.

Az 1875-dik évi huzásban kihuzott sorozat-sorsjegyeket

legolcsóbban

(19) árulom, mig készletem tart. (9--15)

1 egész 1839-ki sorozat sorsjegy, a legkisebb nyeremény kivételével	375 frt.	főnyerem. 280,000 f.
1 ötöd	70 frt.	
Az utóbbinak 1 tizede	10 frt.	
1 huszad	5 frt.	

GRÜN BÉNI váltóirodája, Bécs Graben 27 sz.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett pontosan teljesitek.

GRÜN BÉNI váltóirodája, Graben 27. Bécs.

(5) (4—5)

2. javitott kiadás.

Legközelebb jelent meg a hires, maga nemében egyetlen könyvnek **második**, tetemesen javitott és bővitett kiadása:

„ÖNSEGÉLY"

czimmel, a nemzörészek minden betegségei számára hü és megbizható tanácsadó,

Dr. ERNSZT L. hasonszenvi orvostól.

Ezen könyv okulást és segitséget nyujt mindazoknak kik ifjabb korukban titkos bünt vagy mértéktelen kicsapongást üztek és ennek következtében beteges

gyöngeségben

vagy szétdult idegzetben szenvednek, vagy annak közel beállásától fenyegettetnek.

Azok is, kik idösült bujakórban, **börbajokban, bujakóros köszvényben, hugycsöszükülésben** szenvednek, vagy kiknek teste tulságos higanyadagok által gyöngittetett, teljes kigyógyulást találandnak.

Nevelök, lelkészek és átalában emberbarátok, kik a fiatalság javát szivükön hordják, jól teszik ha ezen könyv tartalmával megismerkednek.

Ezen hires könyv, mely nagyobb világosság kedveért bonctani ábrákkal van ellátva, **minden könyvkereskedésben** kapható, de pósta utján nálam is megrendeltethetik. Ára 2 frt. 1195

Dr. Ernszt L., hasonszenvi orvos.

Pesten, kétsas-utcza 24-ik szám.

2. javitott kiadás.

Mindég a 2. javitott kiadás kérendő.

Mindég a 2. javitott kiadás kérendő.

A Diána-fürdői intézetben

minden időtájban igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott

porczellán és rézkádos melegfürdők,

ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal házhoz is vitetnek.

Ugyszintén a jó hatásu **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitünő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsi általi szállitásról is van gondoskodva. (360) (19—*)

A mit is ezennel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállitási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja

Kolozsvárt, 1875. **A Diána-fürdő igazgatósága.**

(504) (18—*)

KEDVES MULATSÁGOT

nyújt a hosszu téli estéken ifjunak és vénnek egyaránt a

NÉVNAPI AJÁNDÉKNAK

is alkalmas és kedvelt

Élő kerék (Zoetrope)

Szerkezete nagyon egyszerü. A készülék könnyen forgatható hengeralaku részébe, mely végig réslyukakkal van ellátva, s egy fa talapra van alkalmazva, különféle komikus képeket teszünk be, melyek, miután a hengert forgásba hoztuk, megelevenedve tárulnak szemeink elé.

Többek közt látjuk, a mint egy szemfényvesztő 10—15 golyót dobálva ritka ügyességgel játszik; a mint a mézet lopó medvét a méhek körüldongják, az érdekes utazást a holdba, a kifárasztó néger munkát, az embervöt tánczoló kutyájával, a steeple chasset sat. sat,

E kedves játékszert, mely egyszersmind természettani taneszköznek is tekinthető, nem csak a szülék, hanem a t. tanitó és nevelő urak szives figyelmébe is ajánljuk.

A képekkel ellátott készülék ára csomagolással együtt 2 frt., a nagy kiadás 5 frt.

Stein János,
könyvkereskedése Kolozsvárt.

(27) (3—*)

Präservatifs

(Cottons)

gummi és hal-hólyagból, tuczatja 2 frtól 6 frtig, továbbá mindenféle gummi árukat utánvét mellett megküld, titoktartás igérete mellett levélbeli megrendelésre is. **J. N. Schmeidler Bécs, Neubau Stiftgasse Nr. 19.**

Nehézkórt

(nyavalyatörést) levél által gyógyit **dr. Killisch** különleges orvos Neustadtban, Drezda (Szászország.) **Eddig 8000-nél többet kezelt sikerrel.**

(15) (4—52)

Épen most jelent meg s

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt

kapható:

PINDAR VERSEZETEI.

kritikai és magyarázó jegyzetekkel kiadta HOMANN OTTO bölcsészettudor, a kolozsvári egyetemen a classica philologia ny. r. tanára. I. kötet.

Ára 2 frt 40 kr.

Erdélyi országgyülési emlékek történeti bevezetésekkel.

A m. tud. akadémia tört. bizottsága megbizásából.

Szerkészti SZILÁGYI SÁNDOR rendes tag.

Első kötet (1540—1556.) Ára 3 frt.

KONCSAG LAJKÓ.

Eredeti népszinmű 3 felvonásban. Irta MÁTRAI B. BÉLA a k. n. szinház tagja. Ára 50 kr.

Az emberi koponyaisme (Cranioscopia)

XII számtáblával és két képtáblával.

Irta LENHOSSÉK JÓZSEF. Ára 2 forint.

A ki mer, az nyer!

Csak 2 frt. Csak 2 frt.

ANALYSE des LOTTO.

Wissenschaftliche Begründung

aller Vortheile

im Zahlen-Lotto zu gewinnen,

nebst

Kabbalistischem Emporium

von

R. von ORLICÈ

Professor des Mathematik.

8963 sz.

Tisztelt tanár úr!

Fogadja egy, Ön játékmódja által, gazdaggá és szerencséssé lett boldog család forró hálaköszönetét. A legnagyobb nyomor közepette Ön játékmódjához folyamodtam, s nem csalódtam. Biztos számitásai nem csaltak meg. Legelső huzásban számaim kihuzattak és én szerencséssé lettem! még egyszer forró hálámat!!

Bécs, 1875 Meyer.

Postán küldve 2 ft 10. Postán küldve 2 ft 10.

Egyedül biztos mód gazdaggá lenni!

CSALHATATLAN út a biztos nyerésre!

Nem a véletlen, hanem a tudomány vezet sikerhez!

Rendkivül fontos az álarczos bált látogatók részére!

A Párisi „Bureau de littèratnre technique à Bâle" kiadásában megjelent: **„Les modes françaises etc."** 30 szinezett lap a népek viseleteiről a 13. századtól e század elejéig. Egy egy lap ára 1 frt.

„Haute Nouveauté de Paris." 10 szinezett lapon.— A Párisi álarczos bálakoni kiválólag kitünt érdekes jelmezcsoportozatok ábrái.— Ára 2 frt 70 kr.

„Costumes de fantaisie pour un bal travesti".— Dessins inédits de A. Grévin. Paris.— Grévin, e hires franczia müvész, örökvidám tolláról 24 bájos hölgyalakot állit elő remek jelmezekben. Diszkötésben 9 frt 40 kr.

„Album de travestissements élégants." Dessins inédits de Compte-Calix. 15 lapon a legelegánsabb s mult évben Párisban feltünést okozott jelmezeket ábrázolja.— Ára 3 frt 80 kr.

„Second album de Travestissements nouveaux." Paris. 12 remek jelmez csoportozat müvésziesen összeállitva. Ára 2 frt 70 kr.

(10) (3—25)

„PURITAS"

Haj-ifjitó-tej.

A **„Puritas"** nem hajfesték, hanem tejnemü folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bir, hogy ősz hajakat megifjit, azaz lassanként, még pedig **legkésőbb tizennégy nap alatt** ama szint visszaadja, melylyel eredetileg birt!

A **„Puritas"** nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetszés szerint vizzel mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkoson aludni és gőzfürdőket használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

Puritas

nem fest, hanem ifjitja és pedig a leghosszabb és legdúsabb női hajzatot és a férfi haját és szakállát.

Egy üveg **„Puritas"** ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvéttel kapható: **Franz Ottó és társánál, Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.**

Raktárak:

Kolozsvártt: Valentini gyógyszerész, Redoute soron.

Gy. Fehérvár: Csiky Kristóf.

Fogaras: J. P. Herrman gyógyszerész.

N.-Szeben: Gürtler Károly.

Segesvártt: J. B. Teutsch.

Óvás: hamisitás és utánzások ellen. A t. cs. vevőket kérjük, hogy jól figyeljenek czégünkre, mely minden üveg fene én és tokján látható, minthogy **„hajifjitó-tej"** czim alatt utánzatok is léteznek.

„Zur Geschichte des Costüme" nach Zeichnunen von W. Dietz etc. 34 lapon népviseleteket ábrázol. Ára 4 frt 4 kr.

Ezeken kivül nagy választékban vannak **jelmez minták** 30 krtól, 1 frt 20 krig.

birtok rendezésről

az ERDÉLYI részekben.

AJÁNLVA

az erdélyrészi-képviselők és a kereskedelem-, ipar- és föld-mivelés-ügy miniszter figyelmébe

az Erdélyi Gazdasági-Egylet egy tagja által.

Ára 60 kr.

Schnierer Gyula. A kereskedelmi törvény magyarázata.— Első fele. A teljes munka ára 2 frt 80 kr.

Janka Victor. Adatok Magyarhon délkelcti Flórájáoz. Ára 25 kr.

Bernáth József. Közlemények a budai keserü forrsokról. Ára 10 kr.

Bolla János. Néhány uj gombafaj Pozsony környékről. Ára 10 kr.

Lojka Hugó. II. adatok Magyarhon zuzmó virányáoz. Ára 25 kr.

Than Károly. A margitszigeti hévforrás vegyi elemeése. Ára 10 kr.

Haszlinszky Frigyes. Egy felszinti Hypogacus. Ára 10 kr.

Klug Nándor. A szinérzésről indirect látás mellett Ára 30 kr.

Könyves Tóth Mihály. Az alagutakról általában az alagut falazat eltorzitásának okairól és egy uj duczolási rendsze ismertetése. Ára 1 frt 50 kr.

Wengel Gusztáv. Visszapillantás az előbbi magyar királyi kuriának 1724—1769-diki működésére. Ára 80 kr.

Fraknói Vilmos. Magyar országgyülési emlékek töténeti bevezetésekkel. III. kötet (1546—1556) Ára 3 frt

Petzval Ottó. A csillagászat elemei különös tekinteel a mathematikai földrajzra. Ára 2 frt 80 kr.

II. Rákóczy Ferencz levéltára, bel- és külföldi iattárakból bővitve. I. osztály IV. kötet. Ára 3 frt 60 kr.

Amerikai humoristák. I. Aldrich T. B. Ára 2 frt.
II. Twain Mark. Ára 2 frt.

Hevesi Lajos. Karczképek, az ország városából. Ára 2 frt.

Kézmárszky Tivadar. A szülészet tankönyve, bábák számára I. rész. Az egész mű ára 1 frt 50 kr.

Dárdai Sándor, Kőrösi Sándor és Schnierer Aladár. Birálatok: a magyar büntető-törvénykönyv tervezetér. Ára 1 frt.

Mariska Vilmos. Bélyeg és illeték-szabályok. A leujabb időig terjedő törvények és kormány-rendeletek szerint.

Kemény Zsigmond báró. Szerelem és hiuság. Beszély. Ára 30 kr.

Hugó Viktor. Hernáni. Szomorujáték 5 felvonásban Ára 30 kr.

A magyarhoni királyi tudomány-egyetemek négy karáal tartatni szokott tudorsági szigorlati; valamint azon egyetemek jog- és államtudományi karánál különösen fennálló tanulmányi és vizsgálati renczer újjá szervezése tárgyában

KIBOCSÁTOTT

M. K. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MNISZTERI

SZABÁLYRENDELETEK.

A középtanodai (gymn. és reáltanodai) tanárvizsgál. is terjesztve.

Közhasználatra összeállitotta:

CSIKY JÓZSEF

egyetemi hivatalnok.

Ára füzve 40 kr.

Erdélyi nagyobb képes naptár

1876-dik szökő évre.

VII-dik évfolyam.

A méter mértékek ismertetésével és ábráival.

A magyar ministerium s a Királyhágón inneni részek pénzügyi, törvénykezési és közigazgatási stb. hivatalo

teljes tiszti czim- és névtárával

s gondosan szerkesztett kolozsvári kalauzza ellátva.

Ára 60 krajczár.

Postán küldve 66 krajczár.

Irodai fali naptár 1876 évre.

Különösen hivatali használatra.

Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita- naptárral, bélyeg- és illeték-táblákkal, s a Királyhágón inneni részek (Erdély) törvényszékeinek és járásbiróságainak táblázatos kimutatásával.

Ára 30 kr.

Postán küldve 32 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1876-dik szökő évre.

XVI-dik évfolyam.

Szerkesztő tulajdonos **Kodolányi Antal.**

A 12 hónapra szóló teendők és naplók külön-külön füzetével, jegyzék alakban, csinosan angol vázonba kötve és irónnal ellátva.

Ára 2 forint.

Pénzküldeményeknél a könyv áránfelül még 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél és csomagolásért.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.